

Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka PIK-a Vinkovci

Peričić, Mislav

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

**Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek /
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:859749>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-25**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Mislav Peričić

Stručni studij Agrarno poduzetništvo

**Horizontalna i vertikalna analiza
računa dobiti i gubitka PIK-a Vinkovci**

Završni rad

Vinkovci, 2020.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Mislav Peričić

Stručni studij Agrarno poduzetništvo

**Horizontalna i vertikalna analiza
računa dobiti i gubitka PIK-a Vinkovci**

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu završnog rada:

1. Prof.dr.sc. Ljubica Ranogajec

2.

3.

Vinkovci, 2020.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet agrotehničkih znanosti Osijek
Preddiplomski stručni studij Agrarno poduzetništvo

Završni rad

Mislav Peričić

Planiranje proizvodnje i ekonomska opravdanost ekološkog uzgoja malina

Sažetak: Tvrtka PIK VINKOVCI plus je osnovana 1962 godine. Bavi se primarnom proizvodnjim ratarskih i povrtlarskih kultura, trgovinom, sušenjem te skladištenjem žitarica i uljarica, doradom sjemenog materijala itd. Cilj financijskih izvještaja je informiranje korisnika o financijskom položaju poduzeća te o uspješnosti poslovanja. Uporabom temeljnih financijskih izvješća u koja ubrajamo bilancu, RDG, izvještaj o promjeni glavnice, izvještaj o novčanim tokovima i bilješkama uz financijske izvještaje, napravljena je analiza financijskih izvještaja. Nakon izračuna financijskih pokazatelja uspješnosti poslovanja, iščitavamo kako poduzeće posluje u gubitku. Ekonomičnost je mjerilo poslovanja i ono nam pokazuje kako poduzeće posluje ispod granice ekonomičnosti sa koeficijentom od 0,49 što ukazuje kako su rashodi poduzeća duplo veći od prihoda. Usprkos povećanju prihoda u 2018. godini, poslovanje se i dalje odvija koeficijentom 0,91 što je također neekonomično za poduzeće.

Ključne riječi: vrste financijskih izvještaja, analiza financijskih izvještaja, financijski pokazatelji uspješnosti

23 stranice, 12 tablica, 2 slike, 6 literaturnih navoda

Završni rad je pohranjen: u Knjižnici Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek i u digitalnom repozitoriju završnih i diplomskih radova Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek.

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek
Professional study Agricultural entrepreneurship

Final work

Planning and economic efficiency of organic raspberry production

Summary: The company PIK VINKOVCI plus was founded in 1962. It is engaged in the primary production of field and vegetable crops, trade, drying, and storage of cereals and oilseeds, processing of seed material, ect. The purpose of financial sistements is to inform users about the financial statements, which include the balance sheet, profit and loss statement, statement of changes in equity, statement of cash flow and notes to the financial statements, an analysis of the financial statements was made. After calculating the finacial performance indicators, we can see how the company operates at a loss. Cost-efficiency is a measure of business and it shows us how the company operates below the limit of cost-effectivness with coefficient of 0.49, which indicates that the company's expenses are twice as high as revenues. Despite the increase in revenue in 2018., business is till running at a coefficient of 0.91 which is also uneconomical for the company.

Keywords: types of financial statements, financial statement analysis, financial performance indicators

23 pages, 12 table, 2 images, 6 references

Final work is archived in Library of Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek and in digital repository of Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek.

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. MATERIJAL I METODE.....	2
3. REZULTATI I RASPRAVA.....	3
3.1 Vrste financijskih izvještaja.....	3
3.1.1 <i>Bilanca</i>	4
3.1.2 <i>Račun dobiti i gubitka</i>	5
3.1.3 <i>Izvještaj o promjeni glavnice (kapitala)</i>	7
3.1.4 <i>Izvještaj o novčanim tokovima</i>	9
3.1.5 <i>Bilješke uz financijske izvještaje</i>	10
3.2 Analiza financijskih izvještaja PIK-a Vinkovci.....	11
3.2.1 <i>Horizontalna analiza</i>	14
3.2.2 <i>Vertikalna analiza</i>	15
3.2.3 <i>Financijski pokazatelji uspješnosti poslovanja</i>	17
3.2.4 <i>Pokazatelji likvidnosti</i>	18
3.2.5 <i>Pokazatelji zaduženosti</i>	19
3.2.6 <i>Pokazatelji aktivnosti</i>	20
3.2.7 <i>Pokazatelji ekonomičnosti</i>	21
4. ZAKLJUČAK.....	22
5. POPIS LITERATURE.....	23

1. UVOD

PIK Vinkovci – društvo s ograničenom odgovornošću za poljoprivrednu, proizvodnu, prehrambenu industriju i promet. Smješteni su u Vinkovcima u ulici Matije Gupca 130. Predsjednik uprave je Vladimir Džaja. Kontaktni broj je 032/339-730, te e-mail adresa je pik-vinkovci@pik-vinkovci.hr. Osnovani su 1962. godine. Osnovna djelatnost tvrtke je primarna proizvodnja ratarskih i povrtlarskih kultura, trgovina, sušenje i skladištenje žitarica i uljarica, dorada sjemenskog materijala, proizvodnja industrijskog bilja, skladištenje, prerada i pakiranje voća i povrća, te stočarska proizvodnja. Regionalno tržište su Hrvatska, BiH, Slovenija i Srbija te ostale zemlje izvoza su Nizozemska, Njemačka, Češka, Italija i Austrija. PIK Vinkovci raspolaže sa ukupnom količinom oranica na oko 6.000 hektara zemlje koje su namijenjene primarnoj ratarskoj i povrtlarskoj proizvodnji.

Problem istraživanja predstavlja specifičnost vertikalne i horizontalne analize računa dobiti i gubitka. U suvremenim uvjetima djelovanja tržišta, računovodstvo dobiva jako veliku ulogu te nije moguće zamisliti poslovanje bez kvalitetnih računovodstvenih informacija. Financijski izvještaji imaju ulogu kao poslovni dokument koji služi za davanje informacija o novčanom tijeku osobama i organizacijama unutar i van poduzeća. Predmet ovog završnog rada je analizirati stanje iz 2018. godine poduzeća PIK Vinkovci. Nakon horizontalne i vertikalne analize, izrađene na bazi knjigovodstvenih podataka poduzeća PIK Vinkovci donijeti će se zaključak koji će predložiti smjernice za održivi rast i dugoročno uspješno poslovanje. Cilj rada je metodama horizontalne i vertikalne analize računa dobiti i gubitka utvrditi strukturu prihoda i rashoda te izračunati financijske pokazatelje uspješnosti PIK-a Vinkovci u 2018. godini. Podaci iz računa dobiti i gubitka te bilance će biti baza za obradu horizontalne i vertikalne analize. Na temelju financijskog rezultata ćemo utvrditi uspješnost proizvodnje i poslovanja poduzeća za 2018. godinu.

2. MATERIJAL I METODE

U izradi rada korištena je znanstvena i stručna literatura iz računovodstva u svrhu korištenja informacija iz računa dobiti i gubitka, bilance, izvještaja i novčanom toku i promjenama glavnice. Također su preuzeti podaci PIK-a Vinkovci s njihove internetske stranice te osobno u razgovoru sa direktorom kako bi se prikupili svi potrebni materijali za izradu rada. Metoda rada je horizontalnom i vertikalnom analizom računa dobiti i gubitka utvrditi strukturu prihoda i rashoda poduzeća te izračunati financijske pokazatelje uspješnosti PIK-a Vinkovci u 2018. godini.

Metode rad koje se koriste za ovaj završni rad su:

- Horizontalna i vertikalna analiza
- Analiza
- Usporedba

3. REZULTATI I RASPRAVA

Financijski izvještaji su poslovni dokumenti kojima poduzeće daje informacije o rezultatima svojih transakcija osobama i organizacijama izvan poduzeća i korisnicima unutar poduzeća. U Republici Hrvatskoj sastavljanje financijskih izvještaja propisano je Zakonom o trgovačkim društvima i Zakonom o računovodstvu (Narodne novine 120/16). Zahtjeva se najmanje godišnje financijsko izvješće. Ako izvještaji obuhvaćaju razdoblje kraće ili dulje od godinu dana, trebalo bi navesti razloge zbog kojih je razdoblje dulje ili kraće od godinu dana te činjenicu da usporedne svote u računu dobiti i gubitka, izvještaju o promjeni glavnice i novčanim tokovima nisu usporedive. Njihov cilj je informiranje korisnika o financijskom položaju poduzeća te o uspješnosti poslovanja. Informirati korisnike znači prezentirati im sve relevantne i istovremeno pouzdane računovodstvene informacije u obliku i sadržaju prepoznatljivom i razumljivom osobama kojima su namijenjene (Žager i sur. 2020.). Financijski izvještaji moraju istinito i fer prikazivati financijsku situaciju, uspješnost poslovanja poduzeća te sposobnost poduzeća da ostvaruje pozitivan novčani tok. Temelje se na računovodstvenom procesuiranju prošlih poslovnih događaja. Važno je znati analizirati podatke koje dobijemo iz financijskih izvještaja i od tih analiza ćemo dobiti potrebne informacije. Prema tome „analiza financijskih izvještaja može se opisati kao proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje. (Žager i sur. 2020.).

3.1 Vrste financijskih izvještaja

U Republici Hrvatskoj prema Zakonu o računovodstvu, koji se bavi računovodstvom poduzetnika, a time i temeljnim financijskim izvještajima propisano je da obvezna financijska izvješća čine:

- Bilanca
- Račun dobiti i gubitka
- Izvještaj o promjeni glavnice (kapitala)
- Izvještaj o novčanim tokovima

- Bilješke uz financijske izvještaje

3.1.1 Bilanca

Bilanca je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje imovinu, obveze i kapital na određeni dan. Bilanca je posebno važan izvještaj jer ukazuje na financijski položaj poduzeća (Žager i sur. 2020). Pod financijskim položajem poduzeća se podrazumijeva odnos između imovine, obveza i kapitala. Imovina je resurs koji je pod kontrolom poduzeća od kojeg se očekuje buduća ekonomska korist. Obveza je postojeći dug poduzeća koji proizlazi iz prošlih događaja, za čije se podmirenje očekuje smanjenje resursa koji utjelovljuju ekonomske koristi. Kapital je ostatak imovine nakon odbitaka svih obveza. Ova tri elementa su sastavni dio izvještaja koji se naziva bilanca. Da bi se analiza financijskog položaja uspješno provela, potrebno je poznavati osnovne elemente bilance kao i problematiku njihova priznavanja i mjerenja. (Žager i sur. 2020.). Bilanca predstavlja dvostruki prikaz imovine, aktivu i pasivu. S obzirom da bilanca prikazuje imovinu poduzeća s dva različita aspekta, to upućuje i na nužnost postojanja vrijednosne jednakosti odnosno bilančne ravnoteže između aktive i pasive. (Žager i sur. 2020.).

Tablica 1. Jednakost odnosa aktive i pasive

AKTIVA=PASIVA
IMOVINA=OBVEZE+KAPITAL
KAPITAL=IMOVINA-OBVEZE

Izvor: autor

Aktiva bilance sadržava informacije o vrijednosti materijalne imovine na određeni datum te informacije o vrijednosti financijske imovine na određeni datum.

Pasiva bilance sadržava informacije i vrijednosti obveza na određeni datum.

Tablica 2. Struktura aktive i pasive.

AKTIVA	PASIVA
Kratkotrajna imovina	Kratkoročne obveze
Dugotrajna imovina	Dugoročne obveze
	Kapital i rezerve

Izvor: autor

Ovisno o vremenu ili razlogu sastavljanja, postoji više vrsta bilanci:

- Početna bilanca
- Zaključna bilanca
- Pokusna bilanca
- Konsolidirana bilanca
- Zbrojna bilanca
- Diobena i fuzijska bilanca
- Sanacijska bilanca
- Likvidacijska bilanca

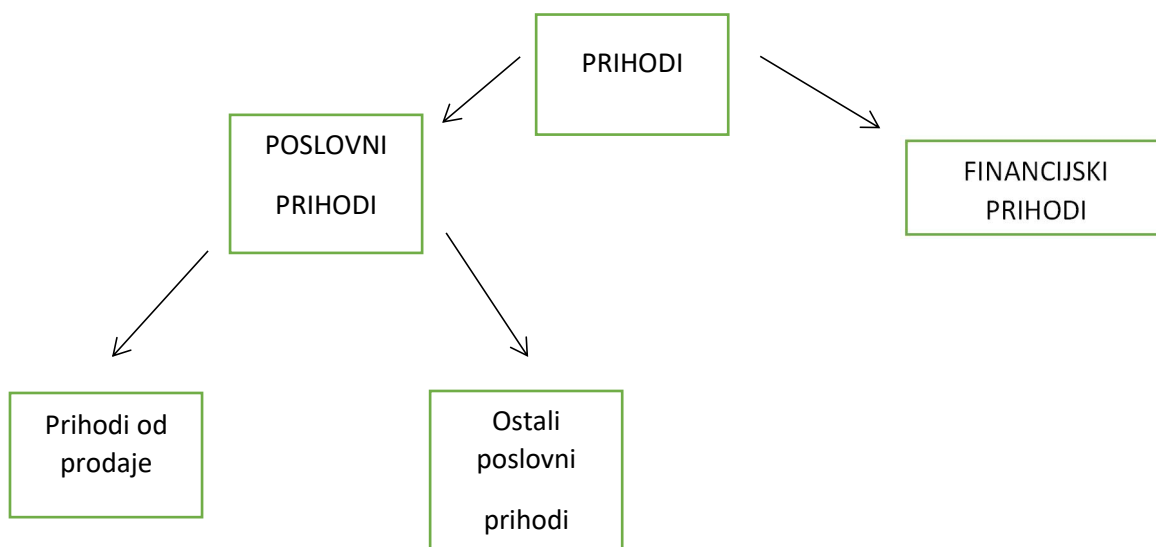
3.1.2 Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje prihode i rashode te njihovu razliku (dobit ili gubitak) u određenom vremenskom razdoblju. Ovaj izvještaj je posebno važan jer se na temelju njega ocjenjuje uspješnost poslovanja. (Žager i sur. 2020.). Uspješnost poslovanja je definirana kao mogućnost ostvarivanja određenih ciljeva. Ciljevi poslovanja mogu biti različiti, tako da uspješnost poslovanja ovisi o postavljenim kriterijima i ciljevima poslovanja. Najčešći cilj poslovanja je profitabilnost poslovanja. Osnovni elementi računa dobiti u gubitka su prihodi i rashodi i njihova razlika dobit ili gubitak. Račun dobiti i gubitka je moguće definirati kao financijski izvještaj koji prikazuje koliko je prihoda i rashoda ostvareno u određenom vremenskom razdoblju. Obavljanjem

poslovnih aktivnosti nastaju promjene u imovini poduzeća. U tom poslovnom procesu vrijednosti kojima poduzeće raspolaže kolaju, mijenjaju svoje oblike i karakteristike. (Žager i sur. 2020.). Novac se ulaže u nabavljanje sirovine i materijala, materijali i sirovina idu u proizvodnju iz koje izlazi gotov proizvod za koji se dobiva novac. Za taj novac se kupuju ponovno sirovine i materijali koji ponovno ulaze u proces proizvodnje. Vezano uz odvijanje poslovnih procesa događaju se promjene u imovini i izvorima imovine te temeljem toga nastaju i prihodi i rashodi. Prema Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja prihodi i rashodi promatraju se kroz njihov utjecaj na povećanje ili smanjenje ekonomske koristi. (Žager i sur. 2020.).

Prihodi predstavljaju povećanje ekonomske koristi ili povećanje sredstava ili smanjenje obveza, što ima za posljedicu povećanje glavnice. Prihodi se dijele na poslovne prihode i financijske prihode.

Slika 1. Vrste prihoda u poslovanju

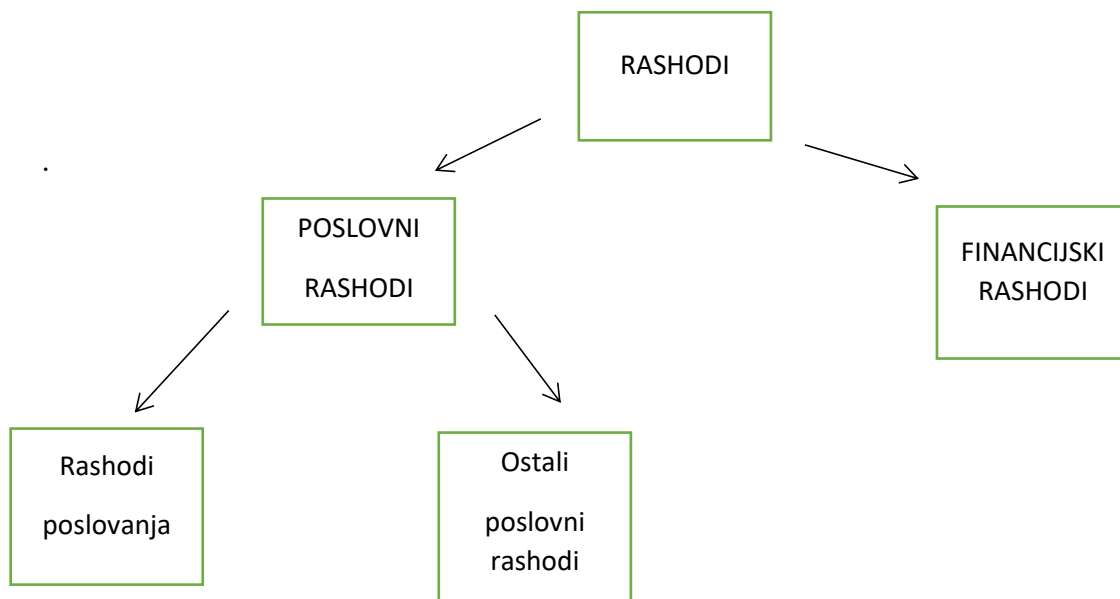
Izvor: autor

Poslovni prihodi se ostvaruju iz glavnih poslovnih aktivnosti. Najčešće su to prihodi od prodaje proizvoda, trgovačke robe ili prihodi od obavljanja usluga. (Žager i sur. 2020.).

Financijski prihodi su posljedica ulaganja u financijsku imovinu. Oni su rezultat ulaganja viška novčanih sredstava.

Rashodi predstavljaju smanjenje ekonomske koristi što ima za posljedicu smanjenje glavnice. Nastaju kao posljedica smanjenja imovine ili povećanja obveza. Oni utječu na smanjenje kapitala, što je suprotno od prihoda. U rashode se uključuju vrijednosti utroška (sirovina, materijala, ljudi, energije, itd.) koji su bili potrebni za stvaranje gotovih proizvoda. Rashodi se također, u izvještajima prikazuju kao poslovni rashodi i financijski rashodi.

Slika 2. Vrste rashoda u poslovanju.

Izvor: autor

Poslovni rashodi su posljedica obavljanja glavne djelatnosti poduzeća. Poslovni rashodi se pojavljuju redovno i čine ih troškovi sadržani u prodanim proizvodima te ostali troškovi poslovanja (plaće, amortizacije, itd.).

Financijski rashodi (rashodi financiranja) su u pravilu posljedica korištenja tuđih novčanih sredstava. Kao najčešći rashodi pojavljuju se kamate koje poduzeće mora dati kao naknadu za korištena tuđa sredstva, negativne tečajne razlike, korekcije vrijednosti (smanjenje) financijskih plasmana i tome slično. (Žager i sur. 2020.).

3.1.3 Izvještaj o promjeni glavnice (kapitala)

Izvještaj o primjenama glavnice čini sastavni dio temeljnih financijskih izvještaja. U njemu se prikazuju promjene koje su se na kapitalu dogodile između dva obračunska razdoblja,

najčešće između tekuće i prethodne godine a pokazuju povećanje ili smanjenje glavnice koje se dogodilo tijekom promatranog razdoblja. Poznato je da se kapital poduzeća sastoji od uloženog kapitala i zarađenog kapitala. Uobičajeno se te dvije osnovne pozicije u praksi dodatno raščlanjuju na dodatne pod pozicije. (Žager i sur. 2020.). Upisani kapital

1. Premije na emitirane dionice
2. Revalorizacijske rezerve
3. Rezerve
 - zakonske rezerve
 - rezerve za vlastite dionice
 - statutarne rezerve
 - ostale rezerve
4. Zadržana dobit ili preneseni gubitak
5. Dobit ili gubitak tekuće godine

Odnosno, ovo bi značilo da se u izvještaju o promjenama kapitala trebaju prikazati detaljnije promjene koje su se dogodile na bilo kojoj poziciji kapitala. Najznačajnija promjena na kapitalu je vezana uz nastanak zarade. Izvještaj o zadržanoj dobiti je vrlo kratak ali i informativan izvještaj. On nam daje informaciju u kojem se odnosu ostvarena zarada dijeli na dividende i na zadržanu dobit koja ostaje u poduzeću za daljnje poslovanje. Vlasnici odlučuju u kojem će se omjeru raspodijeliti zarada i ono što je zarađeno. Ukoliko postoji zadržana dobit iz prethodnog razdoblja, poduzeće koje je poslovalo s gubitkom može izglasati dividende. Gubitak se mora pokriti a preostali iznos zarade se raspodjeljuje u obliku dividendi. Ovaj izvještaj izražava svi bit vlasničkog odnosa održavajući interese ulagača, vlasnika i samog poduzeća.

Pored navedenog na promjenu vrijednosti kapitala mogu imati i sljedeće transakcije:

- Dodatna ulaganja vlasnika
- Promjene računovodstvenih politika i ispravci temeljnih pogrešaka
- Usklađenja odnosno učinci transakcija koji se sukladno standardima direktno prikazuju u kapitalu (revalorizacija rezerve i slično). (Žager i sur. 2020.).

Ukoliko se ovakve transakcije pojave, one bi trebale također biti uključene u izvještaj. Jedino je važno da sve bitne informacije budu prezentirane korisnicima.

3.1.4 Izvještaj o novčanim tokovima

Za razliku od bilance, koja daje informacije o imovini, obvezama i kapitalu poduzetnika na određeni datum, izvještaj o novčanom toku daje informacije o: novčanim primitcima iz poslovnih aktivnosti, o novčanim izdatcima iz ulagateljskih aktivnosti, o primitcima i izdatcima iz financijskih aktivnosti, o neto-povećanju (smanjenju) novca, o novcu na početku razdoblja i o novcu na kraju razdoblja, ostvarenim u obračunskom razdoblju (financijskoj godini). (Bešvir B. 2008.). Osnovni elementi izvještaja o novčanim tokovima su primitci i izdatci a njihova razlika se naziva neto (čisti) novčani tok. Izvještaj o novčanim tokovima prikazuje se u nekoliko segmenata kako bi osigurao što kvalitetniju informacijsku podlogu. Prije svega, potrebno je doći do informacija koliko je poduzeće sposobno stvarati novac iz osnovnih aktivnosti i je li to dovoljno za odvijanje poslovnih aktivnosti. Primitci i izdatci novca se razvrstavaju u poslovne, investicijske i financijske aktivnosti.

Poslovne aktivnosti su glavne aktivnosti poduzeća koje stvaraju prihod i koje imaju najznačajniji utjecaj na rezultat poslovanja poduzeća. Najčešći primjeri novčanih primitaka i izdataka su:

- Novčani primitci od prodaje roba i usluga
- Novčani primitci od provizija, naknada i tantijema
- Novčani primitci od osiguravajućeg društva
- Novčani izdatci dobavljačima za robu i pruženu uslugu
- Novčani izdatci zaposlenima i na račun zaposlenih
- Novčani primitci i izdatci osiguravajućeg poduzeća za premije i druge police osiguranja
- Novčani izdatci ili povrat poreza na dobit

Investicijske aktivnosti su vezane uz promjenu na dugotrajnoj materijalnoj imovini, nematerijalnoj imovini, financijskoj imovini i potraživanjima s rokom dospjeća dužim od jedne godine. Primjeri novčanih tokova koji proizlaze od ulagateljskih aktivnosti su:

- Novčane isplate od prodaje nekretnina, opreme, i druge materijalne i nematerijalne imovine
- Novčane isplate za stjecanje glavnice i dužničkih instrumenata
- Novčane isplate od prodaje financijske imovine (dionica, obveznica)
- Novčani predujmovi i zajmovi dani drugim strankama

Financijske aktivnosti su vezane za financiranje poslovanja i one za posljedicu imaju promjenu veličine i sastava glavnice. Najčešće transakcije financijskih aktivnosti su:

- Novčani primitci od emisije dionica ili drugih glavnicih instrumenata
- Novčani primitci od primljenih kredita
- Novčani izdatci vlasnicima za stjecanje ili iskup dionica poduzeća
- Novčani izdatci na osnovi otplate kredita

Neke novčane primitke i izdatke je moguće alternativno razvrstati u više aktivnosti a to su kamate i dividende.

Izveštaj o novčanom toku može biti sastavljen od dvije metode, direktne i indirektno. Prema direktnoj metodi objavljuju se glavne skupine bruto novčanih primitaka i bruto novčanih isplata. Ukupni primitci i izdatci novca su razvrstani u tri osnovne aktivnosti a to su: poslovna, investicijska i financijska. Do indetičnih podataka se može doći i indirektnom metodom. Ova tvrdnja se temelji na tome da je novac sastavni dio imovine poduzeća. Kod indirektno metode, poslovne aktivnosti se ne iskazuju kao bruto primitci i izdatci novca, već se neto dobit ili gubitak usklađuje za učinke transakcija nenovčane prirode. S obzirom na to da je izvještaj po direktnoj metodi za većinu korisnika razumljiviji, preporuča se po direktnoj metodi ga sastavljati.

3.1.5 Bilješke uz financijske izvještaje

Skup temeljnih financijskih izvještaja čine: bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o promjeni glavnice i izvještaj o novčanim tokovima. Osim ova četiri osnovna izvješća, postoje i niz drugih popratnih iskaza. Jedan od tih iskaza jesu i bilješke uz financijske izvještaje. Izvještaji dodatno pojašnjavaju obilježja, strukturu i vrijednost najvažnijih pozicija u temeljnim financijskim izvještajima. Opće je pravilo da u bilješkama trebaju biti

prikazane sve one informacije koje se direktno ne vide iz temeljnih financijskih izvještaja, a nužne su za njihovo razumijevanje. (Žager i sur. 2020). Financijski izvještaji nastaju na temelju poslovnih događaja. (Bešvir B. 2008.). Sve što treba objaviti u bilješkama uz financijske izvještaje propisano je računovodstvenim standardima. Iako je definiran opseg bilješki nije definirana forma njihova objavljivanja. (Žager i sur. 2020). U svakom slučaju sastavljanje i prezentiranje informacija u formi bilješki doprinosi lakšem razumijevanju samih financijskih izvještaja te se također time i olakšava i ocjena kvalitete poslovanja.

3.2 Analiza financijskih izvještaja PIK-a Vinkovci

Analiza financijskih izvještaja je analiza promjene pozicija financijskih izvještaja. Analiza financijskih izvještaja je orijentirana na vrijednosne podatke i informacije, odnosno ona je usmjerena na kvantitativne financijske informacije zbog čega se još zove i financijskom analizom. Obično se smatra da postoje tri aktivnosti koje određuju postanak i razvoj financijske analize (analize financijskih izvještaja): financijsko upravljanje, upravljačko računovodstvo i financijsko računovodstvo. (Žager i sur. 2020). Važnosti analize financijskih izvještaja je da prepozna pozitivne osobine poduzeća kako bi se one mogle koristiti s aspekta upravljanja poduzećem i razvojem poduzeća.

Tablica 3. Bilanca poduzeća PIK Vinkovci

	Zadnji dan prethodne poslovne godine	Na izvještajni datum tekućeg razdoblja
IMOVINA		
Dugotrajna imovina	383.978.068	360.561.940
Nematerijalna imovina	4.029.130	4.029.130
Materijalna imovina	375.098.241	352.190.985
Dugotrajna financijska imovina	4,296,982	3.697.337
Potraživanja	553.715	644.488
Odogđena porezna imovina	/	/

Kratkotrajna imovina	278.390.871	382.683.415
Zalihe	147.341.488	167.580.349
Potraživanja	67.342.814	131,302,271
Kratkotrajna financijska imovina	55.962.671	58.952.309
Novac u bilanci i blagajni	7.743.898	24.848.486
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	978.821	342.016
Izvanbilančni zapisi	/	/
UKUPNO AKTIVA	663.347.760	743.587.371
GLAVNICA I OBVEZE		
Kapital i rezerve	-818.069.944	-899.935.021
Revalorizacijske rezerve	30.642.755	30.462.755
Zadržana dobit ili preneseni gubitak	-536.581.324	-982.174.374
Dobit ili gubitak poslovne godine	-442.246.278	-78.498.305
Rezerviranja	189.726.452	189.518.868
Dugoročne obveze	6.726,458	6.726.456
Kratkoročne obveze	1.282.460.854	1,445.235.428
Izvanbilančni zapisi	/	/
UKUPNO PASIVA	663.347.760	743.587.371

Izvor: PIK Vinkovci

Iz tablice 3. se vidi bilanca poduzeća PIK Vinkovci za 2018. godinu. Iz tablice 3. se vidi da se dugotrajna imovina poduzeća smanjuje u odnosu na prethodnu godinu za 23.416.128 kn. Unatoč tome, kratkotrajna imovina raste u odnosu na 2017. U pasivi se vidi da su dugoročne obveze u obje godine skoro pa identične, razlika u njima je 2 kune ali su zato kapital i rezerve otišle u još veći minus. Kratkoročne obveze su se povećale u odnosu na 2017. godinu.

Tablica 4. Račun dobiti i gubitka PIK-a Vinkovci

Elementi	Kumulativ prethodne god.	Tromjesjeđe prethodne god.	Kumulativ tekućeg razdoblja	Tromjesjeđe tekućeg razdoblja
Poslovni prihodi	420.170.541	166.540.690	833.956.741	309.744.906
Poslovni rashodi	854.473.991	601.758.111	905.388.972	380.045.485
Financijski prihodi	8.601.617	312.583	3.344.479	1.153.899
Financijski rashodi	16.544.445	1.680.431	10.410.553	3.200.586
Izvanredni-ostali rashodi	/	/	/	/
Izvanredni prihodi	/	/	/	/
Ukupno prihodi	428.772.158	166.853.273	837.301.220	310.898.805
Ukupni rashodi	871.018.436	603.438.542	915.799.525	383.246.071
Dobit/gubitak prije oporezivanja	-442.246.278	-436.585.269	-78.498.305	-72.347.266
Porez na dobit	/	/	/	/
Dobit/gubitak tekuće godine	-442.246.278	-436.585.269	-78.498.305	-72.347.266

Izvor: PIK Vinkovci

Tablica 4. prikazuje račun dobiti i gubitka poduzeća PIK Vinkovci za 2018. godinu. Iz računa se vidi da je poduzeće obje godine poslovalo na gubitku. Vidimo da se gubitak smanjuje drastično u odnosu na prethodnu godinu, tj. da se poslovni prihodi povećavaju u 2018. godini ali nedovoljno da poduzeće posluje u dobiti.

3.2.1 Horizontalna analiza

Horizontalna analiza se temelji na komparativnim financijskim izvještajima bilance i računa dobiti i gubitka. Ona je usmjerena na ispitivanje tendencija i dinamike promjena pojedinih pozicija financijskih izvještaja. U ovoj analizi se uspoređuju podatci iz najmanje dvije godine radi otkrivanja promjena u pozicijama financijskih izvještaja.

Tablica 5. Horizontalna analiza bilance poduzeća (kn)

Elementi	2017.	2018.	Iznos (kn)	Indeks (%)
Dugotrajna imovina	383.978.068	360.561.940	-23.416.128	-5,6
Kratkotrajna imovina	278.390.871	382.683.415	104.292.544	37,46
Ukupni kapital	-818.069.944	-899.953.021	-81.883.077	-10,01
Dugoročne obveze	6.726.458	6.726.456	-2	0,0
Kratkoročne obveze	1.282.460.854	1.445.235.428	162.774.574	12,69
Ukupna aktiva/pasiva	663.347.760	743.587.371	80.239611	12,09

Izvor: autor

Tablica 5. prikazuje horizontalnu analizu poduzeća PIK Vinkovci i njezine konačne vrijednosti. Iz nje možemo iščitati kako se dugotrajna imovina smanjila za 5,6% dok se kratkotrajna povećala za 37,46 % što je dosta visoko povećanje kratkotrajne imovine. Ukupni kapital je ipak u minusu u odnosu na prethodnu 2017. godinu za 10%. Dugoročne obveze su ostale iste kao i prošle godine ali su se kratkoročne povećale za 12,69% te na kraju dolazimo do ukupne aktive/pasive koja je povećana za 12,09%.

Tablica 6. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka (kn)

	2017.	2018.	Iznos (kn)	Index (%)
Ukupni prihodi	428.772.158	837.301.220	408.529062	95,28
Ukupni rashodi	871.018.436	915.799.525	44.781.089	5,14
Dobit/gubitak prije oporezivanja	-442.246.278	-78.498.305	363.747.973	82,25
Dobit/gubitak tekuće godine	-442.246.278	-78.498.305	363.747.973	82,25

Izvor: autor

Tablica 6. prikazuje horizontalnu analizu računa dobiti i gubitka poduzeća PIK Vinkovci za 2018. godinu. Iz nje dobivamo rezultate koji pokazuju da su se ukupni prihodi poduzeća povećali na 95,25% u odnosu na prošlu godinu. Ukupni rashodi se također povećavaju za 5,14%. Usporedimo li povećane prihoda i povećanje rashoda, dolazimo do zaključka kako poduzeće posluje s puno manjim gubitkom u odnosu na prošlu godinu i to za čak 82.25%.

3.2.2 Vertikalna analiza

Vertikalna analiza financijskih izvještaja omogućava uspoređivanje pojedinih elemenata strukture financijskih izvještaja radi otkrivanja odnosa važnosti međusobnih odnosa pojedinih pozicija financijskih izvještaja. Uspoređuje se uz pomoć relativnih brojeva. Kod izračuna bilance, bazna veličina za izračun je ukupna aktiva i ukupna pasiva. U bilanci se ukupna aktiva i pasiva izjednače sa 100 te se sve ostale pozicije uspoređuju s njima. Slično tome se sastavlja i analiza računa dobiti i gubitka pri čemu je bazna osnova ukupni prihodi. Također se i ovdje ukupni prihodi izjednače sa 100 te se sve ostale pozicije stavljaju u odnos s njima. Vertikalna analiza se ne bavi ispitivanjem i uspoređivanjem novčano iskazanih vrijednosti pozicija financijskih izvještaja u nekoliko vremenskih razdoblja kao horizontalna analiza.

Tablica 7. Vertikalna analiza bilance (kn)

	2017.	2018.	STRUKTURA UDJELA (%)	
			2017.	2018.
Dugotrajna imovina	383.978.068	360.561.940	57,88	48,48
Kratkotrajna imovina	278.390.871	382.683.415	41,97	51,46
Ukupno aktiva	663.347.760	743.587.371	100,00	100,00
Ukupni kapital	-818.069.944	-899.953.021	-123,32	-119,68
Dugoročne obveze	6.726.458	6.726.456	0,01	0,00
Kratkoročne obveze	1.282.460.854	1.445.235.428	193,33	194,35
Ukupno pasiva	663.347.760	743.587.371	100,00	100,00

Izvor: autor

Tablica 6. prikazuje vertikalnu analizu bilance poduzeća PIK Vinkovci za 2018. godinu u usporedbi s 2017. godinom. Jasno iščitavamo kako se struktura odjela dugotrajne imovine u odnosu na 2017. godinu smanjila na 48,48% sa 57,88%. Ukupna aktiva se povećala za 80.239.611 kn u odnosu za 2017. godinu a rezultat toga je povećanje kratkotrajne imovine za gotovo 104.000.000 kn. Što se tiče ukupnog kapitala, on se iz godine i godinu smanjuje te tako u 2018. godini iznosi -899.953.021 kn što je -119,68% ukupne pasive poduzeća. Dugoročne obveze su se zanemarivo promijenile smanjenjem za 2 kn ali su za zato kratkoročne obveze povećale za 1% u odnosu na 2017. godinu. Ukupna pasiva poduzeća se povećala te 2018. godine iznosi 743.587.371 kn što je povećanje od 10,80% u odnosu na 2017. godinu.

Tablica 8. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka (kn)

	2017.	2018.	STRUKTURA UDJELA (%)	
			2017.	2018.
Ukupni prihodi	428.772.158	837.301.220	100,00	100,00
Prihodi od prodaje	420.170.541	833.956.690	97,99	99,60
Ukupni rashodi	871.018.436	915.799.525	100,00	100,00
Dobit/gubitak prije oporezivanja	-442.246.278	-78.498.305	-50,77	-0,08
Dobit/gubitak tekuće godine	-442.246.278	-78.498.305	-50,77	-0,08

Izvor: autor

Iz tablice 7. koja prikazuje vertikalnu analizu računa dobiti i gubitka kako prihodi od prodaje u 2018. godini čine čak 99,60% ukupnih prihoda. Što se tiče ukupnih rashoda, oni se povećavaju u odnosu na 2017. godinu za 44.781.098 kn. Nadalje se jasno vidi kako poduzeće posluje s gubitkom od -50,77% u 2017. godini ali se taj gubitak drastično smanjuje u 2018. godini te on iznosi svega -0.08%.

3.2.3 *Financijski pokazatelji uspješnosti poslovanja*

Pokazatelj je racionalni ili odnosni broj, što podrazumijeva da se jedna ekonomska veličina stavlja u odnos (dijeli se) s drugom ekonomskom veličinom. (Žager, Žager 1999.). Financijske pokazatelje dijelimo u dvije skupine:

1. kojima se razmatra poslovanje poduzetnika u nekom vremenskom razdoblju i temelji se na računu dobiti i gubitka

2. financijski pokazatelji koji na temelju podataka iz bilance pokazuju financijsko stanje poduzetnika s danom sastavljanja bilance

Postoji nekoliko skupina financijskih pokazatelja i to su:

a) Pokazatelji likvidnosti

- b) Pokazatelji zaduženosti
- c) Pokazatelji aktivnosti
- d) Pokazatelji ekonomičnosti
- e) Pokazatelji investiranja

3.2.4 Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti se utvrđuju na temelju podataka koje obuhvaća bilanca. One mjere sposobnost poduzeća u kontekstu podmirenja kratkoročnih obveza. Najčešći pokazatelji likvidnosti su: koeficijent trenutne likvidnosti, koeficijent ubrzane likvidnosti te koeficijent tekuće likvidnosti.

Izračunavaju se prema sljedećim formulama:

Koeficijent trenutne likvidnosti = novac/kratkoročne obveze

Koeficijent tekuće likvidnosti = kratkotrajna imovina/kratkoročne obveze

Koeficijent financijske stabilnosti = dugotrajna imovina/kapital+dugoročne obveze

Tablica 9. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti	2017.	2018.
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,00	0,02
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,21	0,26
Koeficijent financijske stabilnosti	-5,11	-0,40

Izvor: autor

Tablica 7. nam pokazuje likvidnost poduzeća. Vidimo da se koeficijent trenutne likvidnosti povećava u odnosu na 2017. godinu za 0,02% te iznosi 0,02%. Koeficijent trenutne likvidnosti smo dobili tako da smo stavili u omjer novac i kratkoročne obveze.

Koeficijent tekuće likvidnosti se povećava za 0,5% u odnosu na 2017. godinu te iznosi 0,26%. Koeficijent tekuće likvidnosti bi trebao biti veći od 2 da bi kratkotrajna imovina bila barem duplo veća od kratkoročnih obveza što u ovom slučaju nije.

Koeficijent financijske stabilnosti mora biti manji od 1 jer se iz dijela dugoročnih izvora mora financirati kratkotrajna imovina. U našem slučaju dugotrajna imovina je puno niža od dugotrajne imovine te koeficijent financijske stabilnosti iznosi -5,11% u 2017. godini te -0,40% u 2018. godini.

3.2.5 Pokazatelji zaduženosti

Najčešći pokazatelji zaduženosti poduzeća jesu koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent financiranja. (Žager, Žager 1999.) Sva tri pokazatelja se izračunavaju na temelju bilance te se zbog toga ističe da održavaju statičku zaduženost.

Izračunavaju se prema sljedećim formulama:

Koeficijent zaduženosti = ukupne obveze/ukupna imovina

Koeficijent vlastitog financiranja = glavnica/ukupna imovina

Koeficijent financiranja = ukupne obveze/glavnica

Tablica 10. Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti	2017.	2018.
Koeficijent zaduženosti	1,94	1,95
Koeficijent vlastitog financiranja	-1,23	-1,21
Koeficijent financiranja	-1,57	-1,61

Izvor: autor

Tablica 8. prikazuje kako je koeficijent zaduženosti porastao sa 1,94 na 1,95 što znači da je koeficijent zaduženosti porastao za 0,01 u odnosu na 2017. godinu. Koeficijent vlastitog financiranja je pao za 0,2 te iznosi -1,21. Ovo nam pokazuje kako se poduzeće bilo sposobnije financirati 2018. godine u odnosu na 2017. godinu. Koeficijent financiranja se također povećao za 0.04 te iznosi -1,61 što nam kazuje kako je glavnica poduzeća manja od ukupnih obveza.

3.2.6 Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti se računaju na temelju odnosa prometa i prosječnog stanja. Poznati su pod nazivom odnosi efikasnosti, odnosi obrtaja ili koeficijent obrtaja. Upućuju na cirkulaciju imovine u poslovnom procesu. Općenito, pravilo govori da je koeficijent obrta što veći odnosno da je vrijeme vezivanja ukupne i pojedinih vrsta imovine što kraća. Najučestaliji pokazatelji aktivnosti su: koeficijent obrta ukupne imovine, koeficijent obrta kratkotrajne imovine, koeficijent obrta dugotrajne imovine.

Izračunavaju se prema sljedećim formulama:

Koeficijent obrta ukupne imovine = ukupni prihodi/ukupna imovina

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine = ukupni prihodi/kratkotrajna imovina

Koeficijent obrta dugotrajne imovine = ukupni prihodi/dugotrajna imovina

Tablica 11. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti	2017	2018
Koeficijent obrta ukupne imovine	0,64	1,12
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	1,54	2,19
Koeficijent obrta dugotrajne imovine	1,12	2,32

Izvor: autor

Tablica 10. prikazuje pokazatelje aktivnosti imovine poduzeća. Vidimo da se koeficijent obrta ukupne imovine povećava za 0,64% što pokazuje kako su se ukupni prihodi povećali u odnosu na ukupnu imovinu. Od toga, najveće povećanje u 2018. godini ima koeficijent dugotrajne imovine koji iznosi 2,32% što je povećanje u odnosu na 2017. godinu za 1,20%.

3.2.7 Pokazatelji ekonomičnosti

Ekonomičnost je mjerilo uspješnosti poslovanja koje izražava odnos između ostvarenih učinaka i količine rada, predmeta rada, tuđih usluga i sredstava za rad. Ekonomičnost se računa na temelju računa dobiti i gubitka a mjeri se tako da se stavljaju u odnos prihoda i rashoda te prikazuje koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda.

Tablica 12. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti	2017.	2018.
Ekonomičnost poslovanja	0,49	0,91
Ekonomičnost poslovne aktivnosti	0,49	0,92

Izvor: autor

Tablica 11. prikazuje ekonomičnost poslovanja i iz nje da jasno zaključuje kako poduzeće posluje neekonomično. Vidimo kako je ekonomičnost poslovanja u 2017. godini bila 0,49 što nam ukazuje na to kako je poduzeće poslovalo s duplo većim rashodima od prihoda od prodaje. Zato se u 2018. godini koeficijent ekonomičnosti poslovanja povećao na 0.91% ali ni to nije dovoljno da poduzeće bude barem na granici ekonomičnosti. Što se tiče ekonomičnosti poslovne aktivnosti, ona u 2017. godini iznosi 0.49, a u 2018. godini se penje na 0.92.

4. ZAKLJUČAK

PIK Vinkovci – društvo s ograničenom odgovornošću za poljoprivrednu, proizvodnu, prehrambenu industriju i promet. Osnovani su 1962. godine. PIK Vinkovci raspolaže sa ukupnom količinom oranica na oko 6.000 hektara zemlje koje su namijenjene primarnoj ratarskoj i povrtlarskoj proizvodnji. Osnovna djelatnost tvrtke je primarna proizvodnja ratarskih i povrtlarskih kultura, trgovina, sušenje i skladištenje žitarica i uljarica, dorada sjemenskog materijala, proizvodnja industrijskog bilja, skladištenje, prerada i pakiranje voća i povrća, te stočarska proizvodnja.

Financijski izvještaji su poslovni dokumenti kojima poduzeće daje informacije o rezultatima svojih transakcija osobama i organizacijama izvan poduzeća i korisnicima unutar poduzeća. Njihov cilj je informiranje korisnika o financijskom položaju poduzeća te o uspješnosti poslovanja. Temelje se na računovodstvenom procesuiranju prošlih poslovnih događaja. Temeljni financijski izvještaj čini skup financijskih izvješća, a to su: bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o promjeni glavnice, izvještaj o novčanim tokovima te bilješke uz financijske izvještaje. Analiza financijskih izvještaja je analiza promjene pozicija financijskih izvještaja. Analiza financijskih izvještaja je orijentirana na vrijednosne podatke i informacije, odnosno ona je usmjerena na kvantitativne financijske informacije zbog čega se još zove i financijskom analizom.

Vertikalnom i horizontalnom analizom računa dobiti i gubitka i bilance utvrđujemo kako je 2018. godina bila daleko uspješnija u poslovanju od 2017. godine. Ukupni kapital je smanjio u odnosu na 2017. godinu te iznosi -899.953.021 kn ali se zato aktiva/pasiva povećala te ona iznosi 743.587.371 kn. Dugoročne obveze su ostale gotovo nepromijenjene, smanjile su se za 2 kn u odnosu na 2017. godinu ali su se zato kratkoročne obveze povećale na 1.445.235.428 kn te one iznose 194,35% ukupne pasive.

Koeficijent trenutne likvidnosti se povećao za 0.02 te je ispod granice, zaduženost se također povećala te su ukupne obveze veće od ukupne imovine za 1,95. Aktivnost se povećala što znači da se odnos između ukupnih prihoda i ukupne imovine povećao te on iznosi 1,12 dok je u 2017. godini iznosio 0.64. Ekonomičnost poslovanja je usprkos povećanju prihoda ispod granice ekonomičnosti te ono iznosi 0,92, što je daleko bolje od 0.49 koliko je iznosilo u 2017. godini.

5. POPIS LITERATURE

1. Žager K, Žager, (1999.): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb
2. Žager L., Sačer M., Sever Mališ S., Ježovita A. (2020.): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb
3. Bešvir B. (2008.): Kako čitati i analizirati financijske izvještaje”, Biblioteka računovodstvo, Zagreb
4. Ranogajec Lj. (2009.): Računovodstvo u poljoprivredi, Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek
5. Zakon o računovodstvu
<https://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu>
6. PIK VINKOVCI plus
<https://www.pik-vinkovci.hr/>